

Stanisław C. Napiórkowski

Sanktuaria i pielgrzymki

Salvatoris Mater 18/1/4, 553-556

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Książkę* zaleca nazwisko Autora: uczeń ks. doc. Wacława Schenka ks. prof. dr. hab. Adama Ludwika Szafrąńskiego, pod którego kierunkiem zrobił doktorat (1978) broniąc pracy: *Teologia sakramentu namaszczenia chorych według „Ordo unctionis infirmorum” z 1972 r.* Do habilitacji (KUL 2003) przedłożył rozprawę: *Katechumenat chrzcielny dorosłych w Kościele posoborowym.* Od 2004 r. Profesor KUL i Kierownik Katedry Liturgii w Instytucie Teologii Pastoralnej. Sekretarz redakcji „Roczników Teologicznych” nr 8: *Liturgika. W Encyklopedii Katolickiej* był odpowiedzialny za dział *Liturgika*. Konsultor Komisji Episkopatu Polski ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów i przewodniczący Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej. Książka *Sanktuaria i pielgrzymki* świadczy, że również profesorska emerytura pracuje dla duszpasterstwa, zwłaszcza liturgii.

Słowo wprowadzające jasno formułuje cel książki: *Niniejsza publikacja [...] ma na celu ukazanie istotnych elementów teologii sanktuarium i pielgrzymki, rolę i znaczenie sprawowanej w nich liturgii oraz praktyk pobożności ludowej. W zamierzeniu Autora może służyć pomocą zarówno duszpasterzom organizującym pielgrzymki do sanktuariów, jak i uczestnikom pielgrzymek w prawdziwie religijnym i duchowo ubogającym przeżyciu tej ważnej i często praktykowanej formy kultu* (s. 11). Ponieważ mamy w Polsce wiele sanktuariów (czy ktoś je policzył?), a pielgrzymki stanowią ważną formę polskiej pobożności oraz duszpasterstwa, nowa publikacja zasługuje na zauważenie nie tylko z uwagi na Autora, ale również ze względu na tematykę.

Struktura książki: **I. Sanktuarium i jego teologia** (1. *Pojęcie sanktuarium*, 2. *Teologia sanktuarium*), **II. Liturgia w sanktuarium** (1. *Celebracja Mszy św.*, 2. *Celebracja sakramentu pokuty i pojednania*, 3. *Celebracja sakramentu namaszczenia chorych i innych sakramentów*, 4. *Celebracja liturgii godzin*, 5. *Celebracja błogosławieństw*, 6. *Błogosławieństwo obrazu Pana Jezusa, Matki Bożej i świętych*), **III. Pobożność ludowa w sanktuarium** (1. *Pobożność ludowa i jej znaczenie*, 2. *Kult obrazów Pana Jezusa, Najświętszej Maryi Panny i świętych*, 3. *Kult relikwii*

Stanisław C. Napiórkowski OFMConv

Sanktuaria i pielgrzymki

SALVATORIS MATER
18(2016) nr 1-4, 553-556

* CZ. KRAKOWIAK, *Sanktuaria i pielgrzymki. Teologia, liturgia i pobożność ludowa*, TNKUL JP II, Lublin 2016, ss. 253.

świętych, 4. *Inne pobożne praktyki w sanktuarium*), IV. *Pielgrzymki do sanktuarium* (1. *Biblijne źródła pielgrzymowania*, 2. *Teologia chrześcijańskiej pielgrzymki*, 3. *Duchowość pielgrzymowania*, 4. *Pielgrzymka jubileuszowa i odpust zupełny*, 5. *Pielgrzymowanie duchowe*, 6. *Błogosławieństwo pielgrzymów na początku pielgrzymki*, 7. *Przebieg pielgrzymki – modlitwa w drodze*, 8. *Błogosławieństwo pielgrzymów po powrocie*, 9. *Duchowe owoce pielgrzymki i jej kontynuacja w życiu*). Wykaz skrótów, Bibliografia.

Zaufanie budzi baza źródłowa: dokument *Orientamenti et proposte per la celebrazione dell'Anno Mariano* Kongregacji Kultu Bożego, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania* Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Sanktuarium – pamięć, obecność i prorocтво Boga Żywego* Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migranców i Podróżnych oraz – te same Rady *Pielgrzymka Wielkiego Jubileuszu 2000*, nadto wypowiedzi Jana Pawła II oraz papieża Franciszka. Wdzięczność Autorowi za przypomnienie antologii wypowiedzi Kościoła na te tematy: *Duszpasterstwo pielgrzymów i turystów. Wybór wypowiedzi i dokumentów kościelnych*. Oprac. M. Ostrowski, Kraków 2003. Przy okazji spostrzeżenie: ks. Ostrowski prawdopodobnie wyrósł na polskiego znawcę w tematyce duszpasterstwa pielgrzymów i teologii sanktuariów (por. jego monografia *Jesteśmy pielgrzymami przed Tobą. Posługa duszpasterska wśród pielgrzymów*, Kraków 2005). Wykaz opracowań (43) Autor ograniczył do języka polskiego (z jednym wyjątkiem); ostatnia pozycja z 2015 r. Pytanie-wyrzut pod adresem Autora: dlaczego pominął całkowicie własne publikacje z tego obszaru tematycznego, chociaż ma ich sporo?

Co książka szczególnie podkreśla w duszpasterstwie sanktuarijnym? Serce teologa-dogmatyka szczególnie poruszyła teza, że sanktuarium winno być miejscem ewangelizacji. *W sanktuariach głosi się orędzie Chrystusa, czyli Jego Ewangelię jako Dobrą Nowinę o Bogu, który pragnie zbawienia wszystkich ludzi. W centrum głoszenia powinien być Jezus Chrystus jako Zbawiciel [...]. Najważniejsze treści przepowiadania powinny dotyczyć: Kazania na Górze, dobroci i ojcostwa Boga oraz działania Jego Opatrzności, przykazania miłości, zbawczego znaczenia krzyża Chrystusa i przeznaczenia człowieka do życia wiecznego. Należy głosić także wezwanie do nawrócenia i naśladowania Chrystusa, do wytrwałości, sprawiedliwości i pokoju, uwzględniając również misyjne dzieło Kościoła, czyli głoszenie Ewangelii wszystkim ludom i narodom* (s. 25n). Sanktuaria maryjne i świętych nie otrzymały dyspensy od tej zasady wyraźnie sformułowanej przez *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania*. Od niedawna gromadzę poboż-

ne broszurki rozprowadzane w sanktuariach maryjnych i sanktuariach świętych. Na ogół nie mają *Imprimatur*, a proponują pobożność daleką od przypominanej wyżej zasady.

Pielgrzymi mają prawo przeżyć w sanktuarium należycie odprawianą liturgię, która *w sanktuariach winna być sprawowana wzorcowo i uroczystie według obowiązujących ksiąg liturgicznych i zgodnie z całym nauczaniem Kościoła i przykładna w swym wykonaniu*, aby doprowadzić uczestników do prawdziwego spotkania z Chrystusem (s. 31n).

Od sanktuariów oczekuje się także, by były centrami kultury, prowadziły *działalność wydawniczą, wykłady, konferencje, koncerty, wystawy i inne działania artystyczne i literackie* (s. 38), *a także działalność ekumeniczną, w tym modlitwy o jedność* (s. 39-43).

Za ostatnim soborem, Kościół zdecydowanie przypomina potrzebę naśladowania świętych i Matki Bożej. W sanktuariach pielgrzymi szukają głównie Orędowników i Wspomożycieli. Rozumiejąc to i akceptując, Kościół z głębokim szacunkiem (m.in. LG 50) przypomina, że otrzymujemy w Nich wzory postępowania, przykłady i zachętę, byśmy *przede wszystkim postępowali „śladami Pana”, czyli naśladowali Chrystusa, a wpatrując się w przykład Najświętszej Maryi Panny i świętych oraz dzięki ich ustawicznictwu dążyli do doskonałości, nawet za cenę przelania krwi i codzienne niesienie krzyża z Chrystusem* (s. 90).

Duszpasterze zaangażowani w apostołat pielgrzymkowy (nie tylko zresztą oni) z wdzięcznością przyjmą cenne uwagi o życiu człowieka jako pielgrzymowaniu i byciu w drodze (s. 117), turystyce religijnej, kontemplacji piękna (s. 114), „wędrujących zwiastunach Chrystusa” (s. 115, 119), pielgrzymkowym świętowaniu (s. 119), budowaniu wspólnoty (s. 121) wyrażanej między innymi zwracaniem się do siebie przez „brat” i „siostra” (s. 122), a także o „przedłużaniu” pielgrzymki w życiu parafialnym: podczas pielgrzymki ludzie bliżej się poznają, tworzą się przyjaźnie, rodzi się chęć spotykania „potem”, co owocuje tworzeniem grup, które podejmują wielorakie działania w parafii (s. 142-145).

Wielu ludzi nie może pielgrzymować z powodu choroby, starości, obowiązków... Jan Paweł II oraz *Dyrektorium* proponują im pielgrzymowanie duchowe (s. 128-131), które polega na duchowym *jednoczeniu się ze wszystkimi, którzy w zwykły sposób spełniają nakazaną praktykę, ofiarują Bogu swoje modlitwy, cierpienia i bolesne doświadczenia*. Dla wielu, którzy przeżywają rozmaite przeszkody, taka propozycja to uśmiech nieba.

W teologii sanktuarium pojawiła się myśl o radości: *Sanktuarium jest zaproszeniem do radości, w nim lud Boży ‘uczy się <być Kościołem radości>’, zgodnie ze słowami Psalmu 122: „Uradowałem się, gdy mi*

powiedziano: 'Pójdziemy do domu Pana' (s. 52). Zupełnie niedawno podczas Światowych Dni Młodzieży zdumiewaliśmy się eksplozją rozśpiewanej, nawet roztańczonej radości młodych pielgrzymów.

Autor niniejszego słowa na co dzień jest świadkiem pielgrzymek do dwu niepokalanowskich sanktuariów: do kaplicy św. Maksymiliana oraz do bazyliki Niepokalanej Wszechpośredniczki Łask. Radość niesie pielgrzymów, a pielgrzymi niosą radość – większą i silniejszą niż utrudzenie pielgrzymowania. To misterium chrześcijaństwa radości.

Księżo Czesławie! W imieniu swoim, ale także w imieniu duszpastarzy, zwłaszcza pielgrzymkowych, w imieniu nieprzeliczonych rzesz pielgrzymów, jak również w imieniu jeszcze liczniejszych rzesz kandydatów do tej formy przeżywania swojej wiary – GRATIAS!